

The Development of A Thai Language Instructional Model to Foster Analytical Thinking and Media Literacy for Lower Secondary School Students

Preeda Nuchoo*

Ed.D. (Curriculum and Instruction), Doctor of Education program
Curriculum and Instruction Department, College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University

Anchali Thongaime

Ph.D. (Curriculum and Instruction), Assistant Professor
Curriculum and Instruction Department, College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University

Somporn Gomaratut

Ph.D. (Education Management), Assistant Professor
Education Management Department, College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University

*Corresponding author: preedanu@hotmail.com

Received: February 1, 2020/ Revised: June 3, 2020/ Accepted: June 19, 2020

Abstract

This study aimed at developing and investigating a Thai instructional model with the purpose of promoting analytical thinking and media literacy among lower secondary school students. The subjects of the study were 33 lower secondary school students at Thalang Pranang Sang School. The sampling was a purposive sampling technique. The research instruments were (1) Thai language instructional plans, (2) the Thai language's achievement test, (3) a media literacy scale, (4) a scale measuring one's analytical thinking, and (5) a scale measuring students' satisfaction. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation (S.D.), and paired samples t-test.

The findings were 1)The IPAT model entails 4 components: (1) Principles, (2) Aim and objectives, (3) Instructional activities of five steps, namely a) Getting students' attention and interest, b) Doing surveys and exploration, c) Explaining and summarizing through the use of Su-Ji-Pu-Li process (Heart of the Philosopher) and analyzing based on Bloom's Taxonomy, d) Expanding of knowledge, and e) Assessment and evaluation, and (4) Assessment and evaluation. It was found that the appropriacy level of the components of the model was at the highest level. 2) Regarding the effectiveness of the instructional model, it was found (1) Students' analytical thinking posttest score was higher than that of the pretest score at 0.5 (2) Students' post-test score was higher than that of the pretest score at 0.5 (3) Media literacy's score was higher than that of the pretest score at 0.5 (4) Students' satisfaction of the instructional model was found to be at the high level.

Keywords: Instructional Model, Thai Language, Analytical Thinking, Media Literacy, Lower Secondary Schools

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริม การคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ปรีดา หนูชู*

ศษ.ด. (หลักสูตรและการสอน), นักศึกษาปริญญาเอก
สาขาหลักสูตรและการสอน, วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

อัญชลี ทองएम

ศษ.ด. (หลักสูตรและการสอน), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาหลักสูตรและการสอน, วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สมพร โกมารทัต

ศษ.ด. (การจัดการการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาการจัดการการศึกษา, วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*ผู้ประสานงาน: preedanu@hotmail.com

วันรับบทความ: 1 กุมภาพันธ์ 2563/ วันแก้ไขบทความ: 3 มิถุนายน 2563/ วันตอบรับบทความ: 19 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนถลางพระนางสร้าง จำนวน 33 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย 3) แบบประเมินคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อ 4) แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์ และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (Paired Sample t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชื่อว่า IPAT Model มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและสืบค้นขั้นอธิบายและสรุป โดยใช้ ส. จ. ป. ลี.(หัวใจนักปราชญ์) และการวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม (Bloom) ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมินผล และ (4) การประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบฯ พบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลอง (1) มีความสามารถการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (2) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (3) มีคุณลักษณะมีการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาการเรียนการสอน, ภาษาไทย, การคิดวิเคราะห์, การรู้เท่าทันสื่อ,
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสื่อ โดยสื่อใหม่ (New media) เช่น คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาแทนที่สื่อดั้งเดิม (Traditional media) เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ จึงเกิดคำศัพท์ใหม่คือคำว่า “การรู้เท่าทันสื่อใหม่ (New media literacy)” ซึ่งเป็นยุคที่มีการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีสื่อใหม่ (New media technologies) ในหลากหลายรูปแบบ เช่น อินเทอร์เน็ต และเว็บ 2.0 เป็นต้น โดยความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อที่มีอยู่เดิมอาจไม่เพียงพอสำหรับบุคคลที่จะดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมสื่อใหม่ เนื่องจากสื่อใหม่มีความจำเป็นต่อสังคมมนุษย์และบุคคลที่จะต้องหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม ทั้ง “การรู้เท่าทันสื่อ” และ “การรู้เท่าทันสื่อใหม่” มีความเหมือนกันในเชิงขอบเขต ตามที่ Tzu-Bin Lin, Jen-Yi Li, Feng Deng, Ling Lee (2013) ได้กล่าวถึงไว้ว่า คือวิธีการทำความเข้าใจสื่อ บทบาทของสื่อในสังคม และจุดมุ่งหมายของการรู้เท่าทันสื่อ ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในยุคที่สื่อออนไลน์มีกระบวนการทำงานที่ซับซ้อนและยากต่อการควบคุม นั้น ควรมีการฝึกฝนเด็กและเยาวชนไทยให้มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพราะสื่อออนไลน์ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสาร แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบัน ดังนั้น การพัฒนาและเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้มีทักษะในการเข้าถึงสื่อ และสามารถวิเคราะห์ ประเมินสื่อจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี และเป็นการปกป้องเด็กและเยาวชนจากภัยร้ายที่แฝงมากับสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบใหม่ ๆ

การรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องที่ทำท้าทายสำหรับผู้บริโภคสื่อทุกคนบนโลกข่าวสารที่ไร้พรมแดนเช่นปัจจุบัน ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้รับสื่อ โดยเฉพาะนักเรียนและวัยรุ่นจะไม่ถูกครอบงำจากสื่อหรือบริษัทผู้ผลิตที่คาดหวังผลกำไรที่จะหลอกล่อให้วัยรุ่นซื้อสินค้า (โตมร อภิวันทนากร, 2556) สื่อเป็นปัจจัยหนึ่งที่อยู่

ในวิถีชีวิตของเยาวชนและส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรม ซึ่งไม่สามารถป้องกันสื่อที่สร้างผลกระทบด้านลบกับชีวิตเยาวชนได้ ดังที่ ศรีดา ตันทะอธิพานิช (2555) กล่าวว่า เด็กและเยาวชนใช้เวลาอยู่กับสื่อวันละไม่ต่ำกว่า 8 ชั่วโมง รวมแล้วมากกว่าเวลาเรียนมากกว่าเวลาที่อยู่กับผู้ปกครอง แนวโน้มในอนาคตสื่อจะเข้ามาครอบครองเวลาส่วนใหญ่ของเด็กและเยาวชนไปโดยไม่รู้ตัว ทั้งนี้ หากกล่าวถึงในอีกด้านหนึ่งโลกยุคดิจิทัลก็มีประโยชน์อย่างมากต่อการเรียนรู้และการพัฒนาเยาวชน ดังนั้น หากเยาวชนมีทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อก็จะได้ประโยชน์ด้วย Naisbitt (2011 อ้างถึงใน เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง, 2557) กล่าวถึงประโยชน์ของการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า สามารถสื่อสารและแสดงออกทางความคิดผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อโดยใช้วิธีคิดเชิงวิเคราะห์ สามารถเลือกใช้สื่อที่มีความทันสมัยและตรงกับความสนใจที่จะนำไปใช้สามารถใช้สื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริงสามารถดำเนินชีวิตในวัฒนธรรมที่มีการครอบงำด้วยสื่อ และสามารถประเมินทักษะของตนเองที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมสื่อสากลที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

สำหรับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ นั้นมีแนวคิดเริ่มต้นมาจาก Robert Karplus ที่เป็นผู้เสนอการจัดการเรียนรู้วิธีนี้ในระดับประถมศึกษาเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจในการเรียนและลดความน่าเบื่อหน่ายของการเรียนในห้องเรียน โดยจุดเริ่มต้นของวัฏจักรการเรียนรู้นี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget และผลงานของ Ausubel (Trowbridge & Bybee, 1996; Robertson, 1996; Abraham, 1997 อ้างถึงใน นันทกา คันธิงค์, 2547) การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Learning) เป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้น เสาะหา ตรวจสอบและค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมายจึงจะสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้

ของนักเรียนเองและเก็บข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน สามารถที่จะพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้

เป็นรูปแบบการสอนโดยให้นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อผู้เรียนสามารถแบบสืบเสาะหาความรู้ได้แล้ว รูปแบบการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์ เป็นเรื่องหนึ่งที่น่านำมาพัฒนา ดังที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ เป็นการปูพื้นฐานการคิดและการสร้างเสริมการคิดให้แก่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง นับตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงการศึกษาระดับสูง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลม เป็นคนรอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ดี เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการเรียนให้คิดวิเคราะห์จะเป็นจะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน เพื่อจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปและแนวคิดที่นิยมใช้กันมากคือ แนวคิดการวิเคราะห์ของบลูม (Bloom et al., 1956) ประกอบด้วยทักษะการคิดสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) การคิดวิเคราะห์ ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่าสิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด 2) ความคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน 3) การวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles) เป็นการค้นหาโครงสร้างเรื่องราว สิ่งของ และการทำงานต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้นเนื่องจากอะไร อะไรเป็นแกนหลัก หลักการอย่างไร เทคนิคอะไร สิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการเป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุด การที่จะวิเคราะห์เชิงหลักการได้ดีจะต้องมีความรู้ความความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดีเสียก่อน เพราะผลจากความ

สามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการได้

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางหนึ่งซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์ได้ คือ หัวใจนักปราชญ์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องคุณภาพรวมทั้งประเทศ เพราะทุกวันนี้การศึกษาค่อนข้างอ่อนแอและมุ่งเน้นการเรียนการสอนเนื้อหาบางเรื่องมากเกินไป ทรงมีพระราชดำริให้มีการนำหัวใจนักปราชญ์ คือ สุ จิ ปุ ลิ หมายถึง การฟัง การคิด การถาม และการเขียน อีกทั้งยังจะเป็นเทคนิคในการช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนเก่งมากขึ้น โดยทรงมีพระราชดำริให้นำมาใช้ในการจัดการศึกษา (แพง ชินพงศ์, 2558) ดังที่ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2546) ได้กล่าวถึง “หัวใจนักปราชญ์” ความว่า จากคำย่อ “สุ. จิ. ปุ. ลิ.” ที่เป็นหัวใจนักปราชญ์นั้น คำว่า “สุ.” ก็คือ สุต ซึ่งเป็นกริยาฟัง ในสมัยโบราณการให้ความรู้มักจะเป็นการพูดให้ฟัง เพราะในสมัยนั้นการอ่านการเขียนยังไม่แพร่หลาย ถ้ามองว่าการฟังคือการได้ความรู้มาก็จะเป็นทำนองเดียวกันกับการอ่านนั่นเอง การอ่านก็ยังเป็นแหล่งสำคัญที่จะช่วยให้คนมีความรู้มากขึ้น ความสามารถในการอ่าน การคิด และการเขียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นนักปราชญ์ โดยเฉพาะการเขียนซึ่งเป็นการแสดงผลของการอ่าน การใช้ความคิด การตั้งคำถาม ผลงานการเขียนจึงเป็นการสะท้อนความเป็นนักปราชญ์ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน หมายถึง ความสามารถในการเป็นนักปราชญ์ (ผู้รู้ ผู้มีปัญญา) แสดงผลงานการเขียนเพื่อการสะท้อนความเป็นผู้รู้ ผู้มีปัญญา ผลงานการเขียน (ลิขิต) เป็นผลงานที่เกิดจากการอ่าน การฟัง และการถาม (ปุจฉา) จากผู้รู้/จากการอ่าน เอกสารของผู้รู้ที่เขียนไว้ จึงนับว่าความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เป็นความสามารถของผู้มีปัญญาหรือความสามารถในการเป็นนักปราชญ์นั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน เพราะสิ่งที่เด็กและเยาวชนใช้ศึกษาหาความรู้คือ สื่อเทคโนโลยี

สารสนเทศ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นเมืองที่เจริญทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และเทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 12 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 2,275 คน จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การที่เด็กใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารจึงจำเป็นต้องรู้เท่าทันสื่อ จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Learning) และการคิดวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาหาข้อมูล คัดเลือกข้อมูลในสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการเลือกข้อมูลออนไลน์ทั้งหลาย เพื่อให้ นักเรียนได้รู้เท่าทันสื่อ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ ใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ในแหล่งเรียนรู้จากสื่อออนไลน์จำนวนมากมา เลือกสรร จัดเก็บรวบรวมและศึกษาด้วยการอ่าน การฟัง และคิดวิเคราะห์ข้อมูล จะทำให้เกิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อที่เข้าไปค้นหาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ อันเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อสร้างทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อให้มีความสามารถแสวงหาความรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
  - 2.1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
  - 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
  - 2.3 คุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อ

2.4 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
  2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
    - 2.1 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
    - 2.2 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
    - 2.3 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
    - 2.4 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

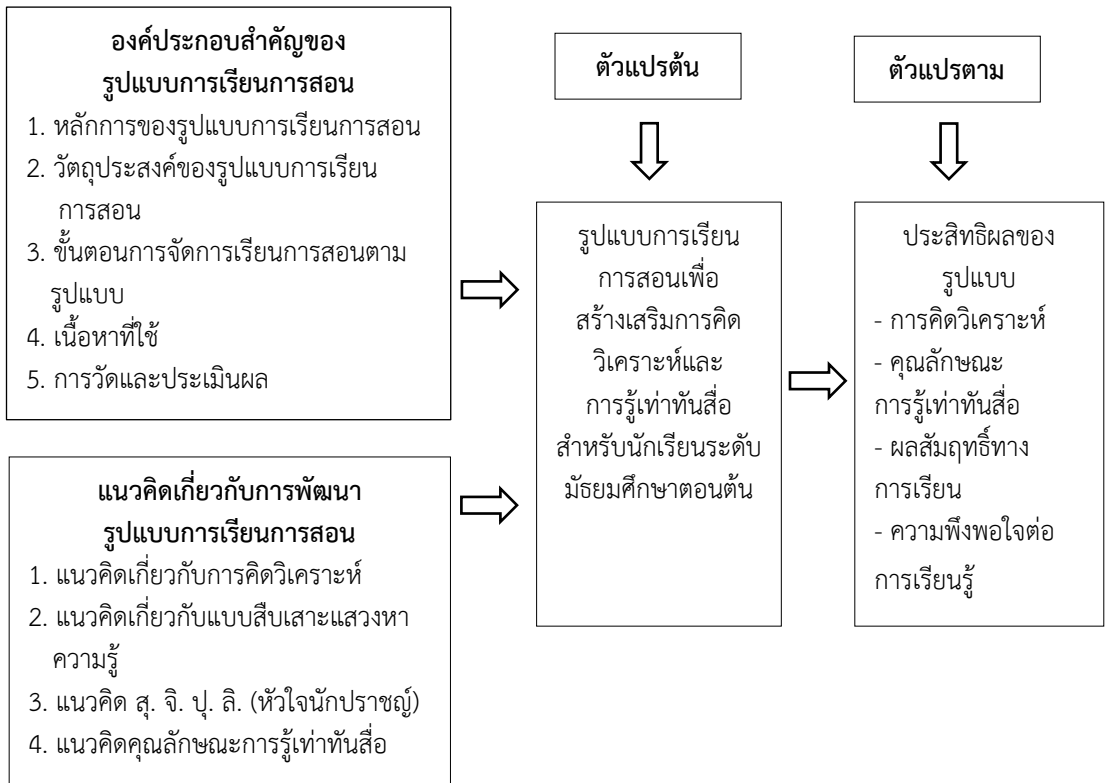
กรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วยแนวคิดการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom, et al., 1956) ซึ่งประกอบด้วย 1) การคิดวิเคราะห์ ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ (Analysis of element) 2) ความคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) 3) การวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational principles) แนวคิดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Learning) เช่น Karplus and Thier (1967), Charles R. and Michael Kotar (1989), Bybee and Landes (1990), Carin (1997),

Martin (1994), Abruscato (1996), Eisenkraft (2003) ซึ่งประกอบด้วย ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นที่ 2 สำรวจและสืบค้น (Exploration) ขั้นที่ 3 อธิบายและสรุป (Explanation) ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ (Elaboration) ขั้นที่ 5 ประเมินผล (Evaluation) แนวคิด สุ. จิ. ปุ. ลิ. (หัวใจนักปราชญ์) ของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2546) ซึ่งประกอบด้วย 1) สุ. คือ สุต การฟัง หรือ การอ่าน 2) จิ. คือ จินตนะ แปลว่า ความคิด 3) ปุ. คือ ปุจฉา การถาม 4) ลิ. คือ ลิขิต แปลว่า เขียน

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เท่าทันสื่อ เช่น Baran (2006), Hobbs. (2007), Euro Media Literacy (2009), เม สิริณ ขวัญใจ (2551), อรุษา งามวุฒิวร (2553), อุษา บิ๊กกินส์ (2555), เข้มพร วิรุณราพันธ์ (2555), กวิสรา ทองดี (2557) ซึ่งประกอบด้วย 1) การเข้าถึง (Access) (เกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ) 2) การวิเคราะห์ (Analyze) (เกี่ยวกับเนื้อหาสารของสื่อ) 3) การประเมินค่า (Evaluate) 4) การสร้างสรรค์ (Create) แสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 12 โรงเรียน จำนวน 12 คน ซึ่งมีแนวการใช้หลักสูตรแกนกลางเหมือนกัน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 12 โรงเรียน จำนวน 12 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครูมีความรู้ความสามารถทางการสอนภาษาไทยและมีความสามารถทางเทคโนโลยี

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือคือ แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ชุด มีทั้งหมด 3 ตอน 1) ข้อมูลทั่วไป 2) คุณลักษณะนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ 3) สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี 4 ด้าน (1) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนการสอน (2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ และ (4) ด้านการใช้ชีวิตและประเมินผลนำไปให้ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและเนื้อหา ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ .67-1.00 และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้น 1 และจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี การเรียนรู้แบบสืบเสาะแสวงหาความรู้, แนวคิดทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ แนวคิด ส. จิ. ปุ. ลิ. (หัวใจนักปราชญ์) ของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2546) และแนวคิดการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom, et al., 1956) มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การประเมินผลของรูปแบบ สร้างคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย
ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (สืบเสาะแสวงหาความรู้ (Inquiry Learning)

ขั้นที่ 2 สืบหาและสืบค้น (การรู้เท่าทันสื่อ =Media Literacy)

ขั้นที่ 3 อธิบายและสรุป (Analytical Thinking)

3.1 ส. จิ. ปุ. ลิ. (หัวใจนักปราชญ์)

3.2 การวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม (Bloom)

ขั้นที่ 4 ขยายความรู้

ขั้นที่ 5 ประเมินผล

สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาจากหลักสูตรกลุ่มสาระวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เลือกหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ การอ่านในชีวิตประจำวัน และการฟัง การดูและการพูดจากสื่อ และศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านคิดวิเคราะห์ ซึ่งสามารถเลือกประเภทของการอ่านที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเป็นประเภทงานที่นักเรียนสามารถสำรวจ สืบค้น เลือกสื่อออนไลน์อย่างรู้เท่าทัน วิเคราะห์ สรุปและอภิปราย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเลือกสื่อออนไลน์มา 5 ประเภท ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านชีวิตประจำวัน คือ ข่าว บทความทั่วไป สารคดีทั่วไป ละครจากโทรทัศน์ และเรื่องสั้น ซึ่งเป็นประเภทงานที่มีความยากง่าย เพื่อเป็นการท้าทายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมีเครื่องมืออื่น ได้แก่ แบบประเมินการคิดวิเคราะห์ แบบประเมินคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อ แบบทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย แบบสอบถามความพึงพอใจ นำเครื่องมือทั้งหมดไปเสนอที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพและความสอดคล้อง จำนวน 5 คน คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน และการสอนภาษาไทย และทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือทั้งหมดมีความเหมาะสม ภาพรวมระดับมากที่สุดและมาก (ค่าเฉลี่ย 4.62, 4.84 และ 4.48) ตามลำดับเครื่องมืออื่น ๆ มีค่า IOC เท่ากับ .67-1.00 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยมีค่าความยาก (p) = 0.233 - 0.767 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.29 ขึ้นไป แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบไปทดลองใช้
ขั้นตอนนี้เป็นทดลอง ประกอบด้วย ประชากร

คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 12 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 2,275 คน นักเรียนแต่ละโรงเรียนมีความสามารถไม่แตกต่างกัน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนถลางพระนางสร้าง จังหวัดภูเก็ต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้อง ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 33 คน เพราะนักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ ความสามารถไม่แตกต่างกัน และมีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาวิชาภาษาไทย เลือกมา 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่านในชีวิตประจำวัน จำนวน 15 ชั่วโมง และการฟัง การดู และการพูดจากสื่อ จำนวน 10 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 25 ชั่วโมง 2) แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์ 3) แบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ ระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียนด้วยแบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ (Pretest) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนเรียน และให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อก่อนเรียน (Pre-test)

ระยะที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ ระยะนี้เป็นระยะที่ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้จริง โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 5 แผน ซึ่งในแต่ละแผนใช้เวลา 5 ชั่วโมงสำหรับจัดกิจกรรมที่เป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้เวลาในการสืบค้นข้อมูลทางออนไลน์ การเลือกข้อมูลทางออนไลน์ การคิดวิเคราะห์และการสรุปผลการศึกษา และอภิปราย

ดังนั้น แผนหนึ่งแผนจึงใช้เวลาข้ามสัปดาห์ เพื่อให้ครบกระบวนการ การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้ได้แก่ ให้นักเรียนฝึกการสืบค้น ศึกษาการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันและทำแบบทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งอยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนเป็นการทดสอบรายบุคคล การคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม (Bloom)

ระยะที่ 3 หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย จำนวน 30 ข้อหลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นชุดเดียวกับก่อนเรียน และแบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ (ฉบับเดิม) ไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างประเมินอีกครั้ง และทำแบบสอบถามความพึงพอใจนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลความหมายและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้ สถิติที่ใช้คือ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ Paired Sample t-test 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน คือ Paired Sample t-test 3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุง
รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ดำเนินการโดยรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่ได้รับเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยพิจารณาและตรวจสอบข้อมูล

จากข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อ แบบประเมินการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม (Bloom) และแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อฯ มี 4 องค์ประกอบคือ 1) หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย และ 4) การประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยให้ชื่อรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ว่า IPAT Model มาจากหมายถึง การเรียนแบบสืบเสาะแสวงหาความรู้ (Inquiry Learning), P หมายถึง ส.จ.ป.ล.(หัวใจนักปราชญ์) (Philosopher of heart), AT หมายถึง การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking)

ตาราง 1

เปรียบเทียบคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียน (Pre-test - Post-test) โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ

ผลการทดลอง	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	33	25	14.91	2.35	32	10.513*	.000
หลังเรียน	33	25	19.48	2.14			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2

เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ

ผลการทดลอง	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	33	30	13.91	2.79	32	36.634*	.000
หลังเรียน	33	30	21.06	2.67			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการประเมินด้านคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.= 0.49) คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.84, S.D.= 0.45) และแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D.= 0.06)

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

2.1 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตาราง 1

2.2 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตาราง 2

2.3 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3

เปรียบเทียบคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ

ผลการทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P
ก่อนเรียน	2.40	0.93	16	23.787*	.000
หลังเรียน	4.22	0.61			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= 0.57) จากค่าเฉลี่ยเรียงลำดับมากไปหาน้อย คือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.68$, S.D.= 0.48) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.58) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

สรุปว่า รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อภิปรายผลการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งหมดที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัย

พัฒนาขึ้นจากการสำรวจข้อมูลสอบถามผู้สอนวิชาภาษาไทยในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูษามาศึกษาจำนวน 12 คน 12 โรงเรียน ครูส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอนสื่อออนไลน์และการคิดวิเคราะห์ว่าจำเป็น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ได้คุณภาพและประสิทธิภาพ ทั้งนี้ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด จากนั้นผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีพัฒนารูปแบบ โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่ากำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน สิ่งที่สำคัญคือ ความชัดเจนในการบรรยายถึงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ความชัดเจนของจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังที่ Joyce & Weil (1996) ได้กล่าวว่า หลักการที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้สถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ มีการนำไปทดลองใช้ในห้องเรียน มีงานวิจัยรองรับจนเป็นหลักประกันว่า สามารถใช้ได้สะดวกและได้ผลดี สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2556) กล่าวว่า การพัฒนาหรือการสร้างระบบใด ๆ สิ่งสำคัญประการแรกจึงต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน การศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้รอบคอบขึ้น ซึ่งจะทำให้รูปแบบหรือระบบมีความชัดเจนขึ้น การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ขึ้นตอนนี้เป็นขั้นที่

ต้องใช้ความคิด ความรอบคอบ ผู้จัดรูปแบบต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลขึ้นต่อกันในลักษณะใด สิ่งใดควรมาก่อนมาหลัง สิ่งใดสามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้ ชั้นนี้เป็นชั้นที่อาจใช้เวลาในการพิจารณามาก การทดลองใช้ระบบเป็นการนำระบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้จริง เพื่อตรวจสอบหรือศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบ การประเมินผลระบบเป็นการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระบบ ระบบใด ๆ ก็ตามเมื่อใช้แล้วได้ผลตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมาย ก็ถือว่าเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ สุดท้ายการปรับปรุงระบบ ผลจากการทดลองใช้จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบ ดังนั้น ผู้จัดระบบจึงควรนำผลการทดลองไปใช้ในการปรับปรุงระบบที่สร้างขึ้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร จันทร์เจริญ (2559) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวคิดเอเอแอลซีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนซึ่งมี 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ตรวจสอบและปรับมโนทัศน์ชั้นที่ 2 จัดโครงสร้างความคิด ชั้นที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกชั้นที่ 4 ประยุกต์กลวิธีการเรียนรู้ภาษา ชั้นที่ 5 พัฒนาการคิดเชื่อมโยง และ 4) การวัดผลและประเมินผล จากการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีรายละเอียดชัดเจน ครบถ้วนและเข้าใจง่ายต่อการนำไปใช้ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่นำไปใช้ปฏิบัติได้ มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและจะช่วยให้ผู้นำไปใช้ได้จริงและบรรลุ

วัตถุประสงค์ และระบุสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดเตรียมก่อนนำไปใช้

แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้มีภาพรวมระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีระดับมากที่สุดคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องสั้นจากสื่อออนไลน์ รองลงมาเรียงตามลำดับ ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 สารคดีจากสื่อออนไลน์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 บทความจากสื่อออนไลน์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ละครจากสื่อออนไลน์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ข่าวจากสื่อออนไลน์ จากข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ทดลองได้ และเมื่อนำไปทดลองใช้นักเรียนสนใจ การเรียนรู้การอ่านจากสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะละครและสารคดี เป็นการเรียนรู้ที่ใหม่ กระตุ้นความสนใจผู้เรียน เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งตามปกตินักเรียนบางคนไม่เคยดูหรือสนใจ แต่เมื่อมาเรียนรู้จึงทำให้เกิดความสนุกสนาน และการทำงานเป็นกลุ่มช่วยทำให้การเรียนรู้เพิ่มขั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา รอดประพันธ์ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเยาวชนรู้เท่าสื่อตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นนักเรียน คว้า เข้าใจสื่อ 2) ชั้นวิเคราะห์ ตีความตามสื่อ 3) ชั้นประเมินค่า ตรวจสอบคุณภาพสื่อ และ 4) ชั้นประยุกต์ใช้ ใฝ่ใจป้องกันสื่อ และผลการนำหลักสูตรไปทดลอง พบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

2.1 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานและจากคะแนน การวิเคราะห์ด้านต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.93 – 3.07

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าคะแนนวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์มีคะแนนเฉลี่ย 3.60 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านความสำคัญ มีคะแนนเฉลี่ย 2.76 และด้านหลักการมีคะแนนเฉลี่ย 2.60 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 93.94 มีนักเรียนมีคะแนนเท่าเดิม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.06 ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยนี้สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนเพิ่มขึ้นหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ทีปะนะ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สุชาติ ปิติพร (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ผลการพัฒนาความคิดวิเคราะห์มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน จะเห็นได้ว่านักเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทุกคน ทั้งนี้ นิรมล บุญรักษา (2554) กล่าวว่า ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้หรือตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีคุณภาพ การสอนที่สามารถทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ สนใจ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ปิติพร (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่ได้คะแนนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 และนักเรียนที่ได้คะแนนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

2.3 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะการเรียนรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พบว่าคุณลักษณะการเรียนรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน เมื่อเปรียบเทียบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในทุก ๆ ด้าน คือ (1) ด้านการเข้าถึง (Access) (2) ด้านการวิเคราะห์ (Analyze) (3) ด้านการประเมินค่า (Evaluate) และ (4) ด้านการสร้างสรรค์ (Create) ดังที่ พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อเป็นพลังอำนาจที่นำมาสู่การคิดสร้างสรรค์ที่มากขึ้นและเพิ่มพูนความสามารถในการสื่อสาร การศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อมิได้มุ่งหวังเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์สื่อได้เท่านั้น แต่ยังมุ่งให้เข้าใจวิเคราะห์นั้นมาใช้เพื่อเป็นแนวทางป้องกันตนเองได้ นอกจากนี้ ยังมุ่งหวังให้เราสามารถตระหนักถึงสิทธิในการสื่อสารของเรา และสามารถสื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชนและสร้างความเข้มแข็งให้โครงสร้างทางประชาธิปไตยของสังคม และ Euro Media Literacy (2009) กล่าวถึง คุณลักษณะผู้รู้เท่าทันสื่อว่า ควรมีความสามารถที่สำคัญ คือ 1) ใช้เทคโนโลยีของสื่อในการเข้าถึง จัดเก็บ ค้นคืน และแบ่งปันเนื้อหาที่ตรงความต้องการและความสนใจ 2) เข้าถึงสื่อและกำหนดวิธีเลือกสื่อที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและเนื้อหาของสื่อจากแหล่งทางวัฒนธรรมและสถาบันที่แตกต่างกัน 3) เข้าใจว่าเนื้อหาของสื่อ (Media content) ผลิตขึ้นอย่างไรและทำไมจึงผลิต 4) วิเคราะห์เทคนิคภาษาและธรรมเนียมปฏิบัติที่สื่อใช้และข่าวสารที่สื่อถ่ายทอดออกมาได้อย่างมีวิจารณญาณ 5) ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์เพื่อแสดงออกและสื่อสารแนวคิด สารสนเทศและความคิดเห็น 6) ระบุเนื้อหาและบริการสื่อที่ไม่ได้รับการร้องขอที่มีเนื้อหาที่แสดงถึงความก้าวร้าว หรือให้โทษ 7) ใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักสิทธิในระบอบประชาธิปไตยและความรับผิดชอบตามหน้าที่พลเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช สาทิ

(2559) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสถานงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 พบว่า คุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จากการวิเคราะห์ที่ได้จำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การเข้าใจสื่อ 4) การประเมินค่าสื่อ และ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

2.4 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเรียงลำดับมากไปหาน้อย คือ (1) ด้านผู้สอน ได้แก่ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษานักเรียนเมื่อมีปัญหาผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน อธิบายเนื้อหาที่ต้องการให้เรียนรู้ชัดเจน มีการแจ้งวัตถุประสงค์เนื้อหารายวิชาก่อนการเรียนรู้อย่างชัดเจน และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานร่วมกัน (2) ด้านผู้เรียน ได้แก่ สามารถนำกระบวนการนำตนเองไปใช้ในวิชาอื่นได้ รู้สึกพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น พัฒนาการความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำความเข้าใจความสามารถทางการคิด และพึงพอใจในผลการเรียนรู้ของตน (3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้สร้างความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง และบรรยากาศของการเรียนทำให้ทำงานได้อย่างอิสระ สำหรับด้านกิจกรรมที่มีคะแนนความพึงพอใจน้อยที่สุด จากการพูดคุยกับนักเรียนทุก ๆ ครั้ง เรื่องที่ให้ศึกษาเป็นเรื่องใหม่ที่นักเรียนไม่เคยเรียนมาก่อน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อ (สื่อออนไลน์) แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนมีภาพรวมของความพึงพอใจอยู่ระดับมาก ดังที่ ศุภศิริ โสมาเทศ (2544 อ้างอิงใน สุชาติ ปิติพร, 2559) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันทางบวก คือ เมื่อเกิดความพึงพอใจจะเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ดีหรือที่น่าพอใจทำให้เกิดความพึงพอใจ กิจกรรมที่จัดขึ้นจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่ทำให้เกิดแรงจูงใจจนเกิดความพึงพอใจในการเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ด้วยการทำงานกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกชอบสนุกสนาน ชื่นชมยินดีและเต็มใจที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เรียนเพื่อให้งานนั้นสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ทีปะนะ (2553) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ปิติพร (2559) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรศึกษาถึงความเหมาะสมในการเลือกเนื้อหา กิจกรรมและความรู้ที่นักเรียนจะได้รับเพื่อนำไปกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.2 ครูผู้สอนที่ต้องการนำไปใช้จะต้องศึกษาข้อมูลจำนวนมากและคัดเลือกข้อมูล หรือถ้าให้นักเรียนเลือกเอง ครูผู้สอนจะต้องตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล ความน่าเชื่อถือ และความเหมาะสมกับวัย

1.3 แบบประเมินคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อ ในการวิจัยนี้ให้นักเรียนประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน ไม่มีการประเมินโดยครูผู้สอนซึ่งควรมีส่วนในการประเมินทั้งก่อนและหลังเรียน และอาจนำผลการประเมินของนักเรียนและครูผู้สอนมาเปรียบเทียบเพื่อดูว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ทดลองใช้รูปแบบนี้กับการจัดการเรียนการสอนการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น หน่วยการเรียนรู้ การอ่านเพื่อการวิเคราะห์วิจารณ์ และหน่วยการเรียนรู้ การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น เพื่อเป็นการศึกษาและตรวจสอบซ้ำให้รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการรู้เท่าทันสื่อกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลาย อาจมีการสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมพร โภมารทัต อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้คำแนะนำและ

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่อนุเคราะห์ตรวจประเมินเครื่องมือ คณะกรรมการสัมมนาและสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คุณค่าและความดีงามอันพึงบังเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่นายปรีชา หนูชู (พี่ชายผู้ล่วงลับ) และขอบอภิปิตามารดา ผู้เป็นที่รักยิ่ง รวมทั้งครอบครัวของข้าพเจ้าตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กวิศรา ทองดี. (2557). การพัฒนาระดับการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบผสมความจริง เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โฆษณาสำหรับเด็กและเยาวชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี).
- กาญจนา ทีปะนะ. (2553). การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 12(2), 131-139.
- เข็มพร วิรุณราพันธ์. (2555). รู้เท่าทันสื่อ ICT. กรุงเทพฯ: เอเชียแปซิฟิก ออฟเซ็ท จำกัด.
- โทมัส อภิวัฒน์นกร. (2556). คู่มือการจัดกระบวนการ และกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ (คิดอ่าน รู้เท่าทันสื่อ). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ปินโต พับลิชชิง.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2557). การรู้เท่าทันสื่อ: ทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารสารสนเทศศาสตร์, 32(3), 74-91.
- ทศนา แคมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนภัทร จันทร์เจริญ. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวคิดเอเอแอลซี เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย และการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- นันทกา คันธียงค์. (2547). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 5E's BSCS ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี).
- นิรมล บุญรักษา. (2554). ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระงานบ้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ และเจตคติทางการเรียน วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดท่าข้าม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทมา รอดประพันธ์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเยาวชนรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 18(4), 156-170.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- ปิยนุช สาทิ. (2559). คุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต วิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). *ถอดรหัส ลับความคิด เพื่อการรู้เท่าทันสื่อ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็คทีริเอชั่น จำกัด.
- เมสิริณ ขวัญใจ. (2551). *เด็กกับการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- แพง ชินพงศ. (2558). *สพฐ. น้อมรับพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพฯ นำหลักปราชญ์ฝึกเด็ก*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/qol/detail/9580000074814>.
- ศรีดา ตันทะอทิพานิช. (2555). *รู้เท่าทันสื่อ ICT*. กรุงเทพฯ: เอเชียแปซิฟิก ออฟเซ็คทีริเอชั่น จำกัด.
- สุชาติ ปิติพร. (2559). *การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- อุกิตศิลปสาร (พระยา). (2546). *หัวใจนักปราชญ์ หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ (เล่ม 2 ท 503 ท 504) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุริษา นางวุฒิวร. (2553). *การเปิดรับสื่อละครโทรทัศน์ การรู้เท่าทันสื่อ และความคิดเห็นต่อความนิยมทางเพศ และการเลียนแบบพฤติกรรมชายรักชายของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- อุษา ปีกิ้นส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ. *วารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 26(80), 147-161.
- Abruscato, J. (1996). *Children science : A discover approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Barman, Charles R. & Michael Kotar. (1989). Teaching teachers: The learning cycle. *Science and children*, 7, 30-32.
- Baran, S. J. (2006). *Introduction to Mass Communication (3rd ed.)*. Boston: MA: McGraw Hill.
- Bybee, R., & Landes, N. M. (1990). Science for life and living: An elementary school science program from Biological Sciences Improvement Study (BSCS). *The American Biology Teacher*, 52(2), 92-98.
- Bloom, B. S., Engethart, M. D., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives Book1: Cognitive Domain*. New York: David Mckay Co.Inc.
- Carin, A. A. (1997). *Teaching science through discovery*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Eisenkraft, A. (2003). Expanding the 5E Model: A proposed 7E model emphasizes “transfer of learning” and the importance of eliciting prior understanding. *The Science Teacher*, 70(6), 56-59.
- Euro Media literacy. (2009). *European charter for media literacy*. Retrieved from <http://www.euromedialiteracy.eu/charter.php?id=3>
- Hobbs, R. (2007). Measuring the acquisition of media-literacy skills. *Reading Research Quarterly*, 38(3), 330-355. Retrieved from <http://renehobbs.org/RRQ/Hobbs%20and%20Frost%20RRQ%202003.pdf>
- Joyce, B., & Weils, M. (1996). *Models of Teaching (3rd ed.)*. Boston: Allyn & Bacon.
- Lin, T. B., Li, J. Y., Deng, F. & Lee, L. (2013). Understanding new media literacy: An explorative theoretical framework. *Educational Technology & Society*, 16(4), 160-170.
- Karplus, R. & Thier, H. (1967). *A New Look at Elementary School Science*. Chicago: Rand-McNally.
- Martin, K. M. (1994). Loss without death: A dilemma for the head-injured patient’s family. *Journal of Neuroscience Nursing*. 26(6), 134–139.